

забезпечувати вивчення учнями мови в контексті розуміння культури народу, глибокого усвідомлення взаємозв'язку мови та національної історії, світобачення, духовності. Таким чином, система роботи зі словниками може бути допоміжним засобом формування уявлень про національну мовну картину світу, сприятиме процесу національної та культурної самоідентифікації молодших школярів. Студенти повинні вміти моделювати лексикографічну діяльність учнів; вправи та завдання з етнокультурознавчими словниками можуть оновити та оптимізувати дидактико-методичний апарат формування соціокультурної компетентності молодших школярів.

Висновок за дослідженням і перспективи подальших розвідок. Отож систематичне й планомірне використання словників у процесі вивчення лінгвістичних курсів гарантує піднесення мовної та мовленнєвої компетентностей студентів, забезпечує високий рівень професійної компетенції в цілому, сприяє формуванню інтелектуально розвиненої, морально досконалої, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка вільно володіє виражальними засобами сучасної української літературної мови. Натомість методика розвитку фахового мовлення та формування особистісних якостей майбутніх учителів початкової школи лексикографічними засобами недостатньо розроблена у вітчизняній лінгводидактиці. Перспективи подальших пошуків вбачаємо у визначенні лінгвометодичних засад, науковому й практичному обґрунтуванні та створенні цілісної методичної системи формування лексикографічної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

1. Надолинська А. С. Формування лексикографічної компетенції у студентів філологічних спеціальностей: автореф. дис. ... канд. педагог. наук: спец. 13.00.02 "Теорія і методика навчання (українська мова)" / А. С. Надолинська; ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". – Одеса, 2012. – 21 с.
2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.010100 Початкове навчання напряму підготовки 0101 педагогічна освіта. Кваліфікація 3310 вчитель початкової школи: галузевий стандарт вищої освіти / Розробн. Бондар В. І., Шапошнікова І. М., Канищенко А. П., Страшко С. В. [та ін.]; за ред. Бондаря В. І. – К.: МОН України, 2006. – 57 с.
3. Державний стандарт початкової середньої освіти [Електронний ресурс]. Затв. пост. Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 р., № 462. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalna-serednya/zagalna-serednya-osvita/149-diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalna-serednya/zagalna-serednya-osvita/6091>.

The article considers the importance of forming lexicographical expertise in the professional and pedagogical training of future primary school teacher. The focus is on the integration of lexicographical, linguistic and communicative competence in the general context of the development of professional competence of teachers.

Key words: *lexicographical competence, linguistic competence, speech competence, professional teacher education, primary school teacher.*

УДК 371.13 : 372.3

ББК 74.100.44

Надія Лазарович

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано інноваційні педагогічні технології: інтерактивне навчання, технологія ТРВЗ, проектна технологія Обґрунтовано ефективність

використання інноваційних технологій навчання у розвитку творчої обдарованості в ДНЗ. Наведено і проаналізовано основні завдання інноваційних технологій навчання дошкільників.

Ключові слова: обдарованість, творчі здібності, пізнавальна активність, інтерактивне навчання, проекти, методи, навчально-виховний процес, дошкільний вік.

Виявлення інтересів дітей, їх подальший розвиток і підтримка допитливості в пізнанні багатогранності навколишнього світу стає одним із пріоритетних завдань дошкільної освіти кінця ХХ – початку ХХІ століття. Про це свідчать зміст Закону України “Про дошкільну освіту”, “Базовий компонент дошкільної освіти” та інші документи, в яких розвиток творчих здібностей розглядається першочерговим завданням на найближчі десятиліття.

Вирішення актуальних аспектів проблеми, а саме виокремлення певних характеристик обдарованості та виявлення інтелектуального й творчого потенціалу особистості; вивчення взаємодії творчого потенціалу та його структурних компонентів; окреслення змісту освіти; визначення низки педагогічних умов стимулювання обдарованості в різних видах діяльності дошкільників, налагодження тісної співпраці педагогів з їхніми батьками потребує розробки, обґрунтування та практичної апробації новітніх технологій освітнього процесу.

Мета статті: проаналізувати сутність інноваційних педагогічних технологій та обґрунтувати ефективність їх використання в роботі з дітьми в дошкільних навчальних закладах. Матеріал зорієнтований на розвиток інтелектуально-творчого потенціалу особистості кожної дитини і дає можливість особливо обдарованим дошкільникам розвивати здібності в групі типового дошкільного навчального закладу.

Протягом останніх років відбуваються значні зміни в дошкільній освіті. Існує тенденція до пошуку нових підходів до виховання та навчання, реалізації інноваційних напрямків у діяльності дошкільних навчальних закладів. Саме на це спрямовують педагогічних працівників державні нормативні акти. Так, у Законі України “Про дошкільну освіту” зазначена необхідність модернізації першої освітньої ланки, вдосконалення її змісту, осучаснення навчально-виховних технологій, приведення їх у відповідність до вимог сучасного життя. Інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, зумовлену співіснуванням і складними взаєминами в науковій педагогіці й педагогічній практиці традиційної наукової педагогіки. Вони належать до системи загального наукового і педагогічного знання.

Нові технології навчання викликають особливий інтерес у педагогів. Саме застосування інновацій передбачає докорінні зміни існуючих стереотипів організації навчально-виховного процесу, його змісту. Виникає потреба в розвитку творчої ініціативи педагогів, у пошуках нових форм і методів роботи.

Дослідження педагогів і психологів показали, що розвиток творчої уяви дитини, її фантазії досягає свого піку у віці 3 – 6 років. Навіть молодші школярі вже настільки пригноблені стереотипами мислення, що їх практично неможливо навчити грамотно творчо мислити. Це вік, коли проявляється здатність до творчого розв’язання проблем, які виникають у тій чи іншій життєвій ситуації дитини (тобто саме креативність) [2]. По-справжньому творчо працювати можна лише тоді, коли власне процес праці приносить радість. Спитайте в дошкільника: чи хоче він до школи, кожен відповідь ствердно. Дитина розкаже, що в школі буде вчитись рахувати, читати, писати, а значить – працювати, іншими словами, дошкільнятко

рветься до праці. Пізніше діти досить швидко починають розуміти, що дається легко, а що – ні. І ось одні діти намагаються досягнути успіхів в навчанні, активні та старанні. Інші – швидко втомлюються, втрачають інтерес, намагаються уникнути труднощів. Навчальна діяльність приносить в одному випадку радість, задоволення, а в другому – ні. Для реалізації освітніх технологій, які сприяли розвиткові творчих задатків кожної дитини потрібно зробити навчання цікавим і пізнавальним, з визначеною і покроковою системою ігрових завдань та різних ігор, використовуючи цю систему, педагог міг би бути впевненим у тому, що в результаті він отримає гарантований рівень засвоєння дитиною того чи іншого предметного змісту. Безумовно, цей рівень досягнень дитини повинен діагностуватися, а використовувана педагогом технологія повинна забезпечувати діагностику відповідними матеріалами.

Готовність педагога до співпраці з обдарованими дітьми визначається наявністю у нього певних професійних якостей, насамперед теоретичних знань і практичного досвіду. Дослідниками у сфері підготовки кадрів для навчання обдарованих дітей розроблено ряд положень відносно знань, умінь та навичок, якими повинні володіти педагоги-вихователі, зокрема, ними акцентується увага на вміннях розвивати пізнавальну активність дітей [2]. До основних умов ефективного розвитку інтелектуальних здібностей дошкільників належать заохочування та стимулювання запитань, які допомагають дитині природньо розвивати та поглиблювати свої знання.

В практиці дошкільного виховання ці факти враховувалися і реалізовувалися в завдання формувати не систематизовані, а системні знання, вирішення яких спричиняє необхідність змінити зміст і методи дошкільного навчання. Зокрема в Базовому компоненті дошкільної освіти пізнавальна активність дошкільника характеризується здатністю цікавитися невідомим, виявляти готовність до розв'язання проблемних ситуацій, здійсненням елементарних мислительних дій (аналіз, порівняння, синтез, узагальнення), оволодіння елементарними формами критичного мислення, творчої уяви, спостережливості, допитливості [1].

Найкращий спосіб розвивати в дитини дошкільного віку нові знання через діяльність у різних куточках або центрах. У них діти займаються парами, мікрогрупами або малими групами разом з вихователем. Важливо, щоб діяльність була рухливою, жвавою та енергійною, з проблемними запитаннями, які починаються запитальними займенниками “як?” і “чому?”, заохочування самостійно, нешаблонно відповідати. Особливо доцільно здійснювати навчально-виховний процес з дітьми раннього віку в інтерактивній формі. Таке навчання з дітьми раннього дошкільного віку (1-3 роки) передбачає проведення дидактичних ігор та пошукових ситуацій (дид. ігри “Льодяники”, “Нова іграшка”, “Забута папка” та ін.) [2].

Слово “інтерактивне” складається з двох слів “інтер” та “активне”. Перша частина слова – “інтер” походить з латинського “inter-” означає взаємно, обопільно, вкупі, спільно, між. Друга частина слова – активне”, походить з латини – “activus” означає, рухливе, діяльне, жваве, енергійне. Таким чином, “інтерактивне навчання” – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету створити комфортні умови навчання, за яких кожна дитина відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [3].

Поступово, збагачуючи досвід дитини щодо практичної предметної діяльності і спілкування з дорослим, який помічав і підтримував найменші досягнення дитини,

зростає зацікавлене ставлення до спільної з ним праці, удосконалення предметних дій, що в свою чергу сприяє значному підвищенню пізнавальної активності.

Інтерактивні методи навчання передбачають вирішення методичних завдань:

- формування комунікативних вмінь; соціально-культурний розвиток особистості;
- розвиток мовлення дітей;
- формування вмінь створювати власні висловлювання за змістом (прослуханого);
- формування цілісного сприймання світу, готовності до розпізнавання проблем, здатності розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, обґрунтовувати свої дії та виконувати дії за алгоритмом.
- розвиток розумових здібностей, емоційно-вольової сфери, пізнавальної активності та самостійності, здатності до творчості, самовираження і спілкування;
- розвиток навичок взаємодії у сім'ї, колективі, суспільстві шляхом активного спілкування із соціальним оточенням, накопичення комунікативної діяльності, дотримання правил толерантної поведінки, співпереживання і солідарність з іншими людьми у різноманітних життєвих ситуаціях;
- розвиток в активній мотивації дбайливо ставитися до власного здоров'я і займатися фізичною культурою, удосконалювати фізичну, соціальну, психічну і духовну складові здоров'я;
- розвиток пізнавальної, художньої і технічної обдарованості, технічного мислення у процесі творчої діяльності [3].

Інструментом для вихователя у навчально-виховній роботі дошкільного навчального закладу може слугувати технологія розвитку творчої особистості Г.Альтшуллера. ТРВЗ включає в себе: механізми перетворення проблеми в образ майбутнього рішення, механізми придушення психологічної інерції, яка перешкоджає пошуку рішень, великий інформаційний фонд – концентрований досвід вирішення проблем [5]. Дидактичні можливості використання ТРВЗ у дошкільному навчальному закладі має кілька напрямків: естетична діяльність, образотворче мистецтво, вигадкування казок, розв'язання казкових завдань.

Уміле та доцільне використання прийомів та методів ТРВЗ (метод фокальних об'єктів, мозковий штурм, синектика; усний лабіринт; асоціацій; пошуку причин і наслідків подій; створення дитиною власних дослідницьких проєктів) успішно допомагає розвивати у дошкільників винахідницьку кмітливість, творчу уяву, діалектичне мислення. Основна ідея технології полягає у тому, щоб переводити завдання з нижчого рівня складності на вищий. Для її успішної реалізації потрібно навчити дитину виявляти проблеми, з'ясовувати, чому легкі завдання розв'язуються просто, а важкі – складно. Дидактичні можливості ТРВЗ-технології передбачають:

- рішення творчих завдань будь-якої складності та спрямованості;
- розв'язання наукових та дослідницьких завдань;
- систематизація знань у будь-яких галузях діяльності;
- розвиток творчої уяви та мислення;
- розвиток якостей творчої особистості та формування ключових компетенцій: когнітивної, креативної, комунікативної, світоглядної;
- розвиток творчих колективів[5].

Однією з ефективних технологій, що сприяють оновленню модернізації освітньої системи, є проєктування. Актуальністю вибору саме цієї методики для

практики роботи дошкільних навчальних закладів є її відповідність вимогам “Базового компоненту дошкільної освіти” щодо навчання і розвитку особистості. Це, насамперед, спрямування педагогічної діяльності на розвиток у дітей пізнавальної активності, творчості, дослідництва, самостійного пошуку відповідей на запитання. До того ж, метод проектів є досить спорідненим із тематичним плануванням. Тобто, основним принципом реалізації проектної технології є “занурення в проблему”, “підпорядкованість всіх видів діяльності одній меті”. Реалізація будь-якого проекту передбачає розв’язання проблеми поетапної практичної діяльності педагога та вихованців[7].

Використання методу проектів є однією з провідних умов розвитку дитячої допитливості, що виступає передумовою виникнення пізнавального інтересу, формування навичок здобуття інформації. У процесі життєдіяльності, організованої за методом проектів, у дошкільників формуються основні базові якості особистості: самостійність, ініціативність, працелюбність, розсудливість, самовладання, відповідальність, креативність.

Проектування позитивно впливає на формування комунікативних навичок: вміння домовлятися, розподіляти обов’язки між однолітками, продумувати й обговорювати спільну діяльність, оцінювати результати роботи групи. Проектна модель освітнього процесу сприяє розвитку соціалізації дитини дошкільного віку: дошкільник навчається повноцінно жити в групі однолітків, орієнтуватися на особистий і колективний успіх, підвищити власний соціальний статус. Використання проектної моделі освітнього процесу позитивно впливає на пізнавальний, креативний, соціально-моральний, емоційно-ціннісний розвиток вихованців[7].

Отже, інноваційні педагогічні технології розглядають не тільки як налаштованість на сприйняття, продукування і застосування нового, а насамперед як відкритість. Вони забезпечують умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку.

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. ж-лу “Дошкільне виховання”, 1999. – 59с.
2. Індивідуалізація виховання дошкільника.: Навчальний посібник/ Ладивір С.О., Пироженко Т.О. та ін. – К., 2007. – 152с.
3. Інтерактивні технології навчання: [наук.-метод. посібник] / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко; за ред. О.І.Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук.ред.О.Л.Кононко. – К.: Ред. журн. “Дошкільне виховання”, 2003. – 243с.
5. Лазарович Н. Природа – джерело обдарованості. – Програма розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. – Івано-Франківськ, 2006. – 31с.
6. Лазарович Н. Обдарованість у дошкільному віці: Навчально-методичний посібник. – Берегово, ПНВЗ “Галицька академія”, 2009. – 220с.
7. Лінник О. Роль творчих проектів у процесі навчання дітей 6-7 років. // Дитячий садок. – 2004. – №8.
8. Новіцька Л. Моделювання проектної технології в умовах навчально-виховного комплексу. // Дошкільний навчальний заклад. – 2008. – №2 (14)

This paper examines innovative educational technology, online training, TRIZ technology, design technology The efficiency of the use of innovative learning technologies in the development of creative talent in kindergarten. Are presented and analyzed the main tasks of innovative learning technologies preschoolers.

Key words: *talent, creativity, cognitive activity, online training, projects, methods, educational process, pre-school age.*